

NAP
KÚT KK

Szigetközi szöttek

Sütő Csaba András: *nempróza*, Kalota Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó, Budapest, 2019.

Szemes Péter
(1979, Zalaegerszeg)
szerkesztő, irodalom-
történész, Kaposváron él

Különös módon illeszkedik Sütő Csaba András korábbi kötetcímeinek allúziós sorába a *nempróza*, hiszen nem a költészeti vagy a könnyűzenei hagyományhoz, hanem saját 2007-es verseskönyvéhez nyúlt vissza, jelezve a *meredek úttal* való rokonságot, a meghaladott folytonosságot. Annak ajánlójában használta Prágai Tamás a fogalmat („nem-próza”) a szövegek műnemi-műfaji meghatározásaként, rámutatva a versek formai otthonosságigényére, kiemelve, hogy a „nem-próza a saját formája felé nehezedik”. A szerzői címválasztás így az azóta eltávozott pályatárs és barát emlékét őrző, tisztelgő gesztus is egyben, emellett pedig az említett lírai otthonosságkeresés újabb útjainak, eredményeinek felmutatása. A szabadversek szöttekét rímes betétek cifrázzák, az örömteli bőségu prózaversekével együtt az újra megtalált szigetközi tájnyelv fordulatai, archaizmusai ezüstözik. Éltetésük, nyelvi készletbe fűzésük nemcsak a kötetet, a költő poézisét, de irodalmunk egészét is új színnel, új értékkel gyarapítja.

Az ősöktől örökölt nyelv ismételt birtokba vétele a nevelő tájhoz visszatérve válik természetessé, kincses szavaira úgy lel rá a lírahős, mint a földmunkák során előkerülő mindmennyi objet trouvé-re. A kötet első két ciklusa a gyermekkori emlékek szunnyadó parazsát izzító, a ház, a falu első és a tágabb környezet (a Dunapart) ismételt belakását, sajátta lélegzésének fontosságát feltáró vallomás mellett e valós és szellemi „ásatás” naplója. A nyitó *Babilongolyó* egységben az új megtapasztalása, kiismerése, megszokása, illetve az építés és gyarapítás/gyarapodás a meghatározó. Mintegy a természethez visszatalálás jeleként, szorosabbá válik az őselemekkel való kapcsolat (nemcsak a földdel és vízzel, de levegővel és tűzzel is), befogad a folyóparti világ, körbejárható édenne változik a kert. S az egyre könnyedebb kézzel nyitott kapu olyan házhoz visz, amely nem csupán meleg fészekké lett, az új élet tükrévé, hanem a gondos munkának köszönhetően – aminek néhány fázisa ugyancsak feltárul – műalkotássá.

A hajómozgással mérhető időből egykorvult pillanatok is előúsznak: a „tudós mónárok”, a nagypapa korából (szomorú-szép mementója a *western, jégkorong*), a kilencvenes évek elejéről. A személyes múlt, a magánmitológia idézése pedig a *Földfogyatkozás* egységhez vezet át. A kőlyökkor nyaraiból esőszag és rétesillat száll, őszeibe pattognak vissza a kályha fahasábjai. Az emlékezés közben különösen becses lelet a visszaváltható literes kólásüveg – a *Pepsi-mikrociklus* az ital (kultúr)történetébe is betekintést enged –, a csibézszerencse kedves esete a tiltott fürdés utáni, katonai gyakorlatba keveredő biciklis száradás elevenítése.

Hadi kötődésű a záró, *Centurio* egység címadó verscsoportja is, amely Kassák száz eszten-deje (1915-ben) megjelent, „fájdalom-ékszerű”, *Éposz Wagner maszkjában* kötete előtt tiszteleg.

A felkérésre írt korpusz a front- és lövészárókvilág, az embervágóhíd működésének ábrázolásával a békéért szólal, az élet szentsége mellett tesz hitet. Az elmúlás tragikumát elegánsan oldják az *Öt bemetszés* őszi pillanatképei. (Az adott kifejezések köré épített szöveg méltán nyerte el a hévízi Csokonai Társaság költészeti Lilla-díját.) A záró *nempróza* „nem-prózája” végül leltárba veszi a kötet kincseit, elsimítva a derekas munka után a talajt: „a felszántott föld helyezkedik / rög a röghöz tömb a tömbhöz / összetámaszkodik / vágás a vágathoz talál”.

Ekként válik Sütő Csaba András új verseskönyve is befejezetté, tetszetősen tervezett és formált, szívesen belakott birtokká, kész szigetközi szóttessé, melyben jó otthon lenni, melybe jó betakarózni.

Szemes Péter

Csizsik Tamás: *Spinae*